

98

– **DEBAT JUVENIL**

Hivern 2013

– Revista del Consell Nacional
de la Joventut de Catalunya
www.cnjc.cat

 cnjc CONSELL
NACIONAL
DE LA JOVENTUT
DE CATALUNYA
La Xarxa d'associacions juvenils de Catalunya

ELS LÍMITS DEL CARRER: CONVIVÈNCIA I ESPAI PÚBLIC

- **Seguretat i espai públic en temps de crisi.** Pàg. 8-9
- **Entrevista a Assumpta Escarp,** regidora pel Grup Municipal Socialista a l'Ajuntament de Barcelona. Especialista en seguretat i urbanisme. Pàg. 12-13
- **Entrevista a Joan Subirats,** catedràtic de Ciències Polítiques de la UAB, especialista en gestió pública i anàlisi de polítiques públiques. Pàg. 14-15
- **El moviment veïnal: guardià de l'espai públic.** Pàg. 20-21

Direcció: Sergi Contreras i Magí Dalmau

Redactora en cap: Aina Torres

Han col·laborat en el número: Carles Feixa, Núria Aymerich, Gemma Galdon, Gerard Horta, Sílvia Grúnic, Josep M. Burgués, Xavier F. Rodríguez, Toni Riba, Pere Buil, Amadeu Santacana, Umberto Viotto, Javier Fraga, Jordi Giró, Enric Aragonès, Pere Martínez, Daniel Garcia i Josep M. Figueres.

El Secretariat del CNJC: Sergi Contreras, Víctor Albert, Magí Dalmau, Núria Ramon, Enric Aragonès, Arseni Armengou, Andreia Moreira, Helena Zamorano, Afra Blanco i Maria Aroca.

L'Equip Tècnic del CNJC: Jordi Escoda, Clara Roca, Laura Villaplana, Helena Giner, Toni Borrell, Laia Hernández i Aina Torres.

Traducció: Polyglota

Fotografia: CNJC

Il·lustracions: Noè Fanlo

Disseny original i maquetació: Noè Fanlo

Impressió: Gramagraf, SCCL.

Debat Juvenil

Plaça Cardona, 1-2, baixos, 08006 Barcelona

Tel. 93 368 30 80 / Fax 93 368 30 84

Adreça electrònica: consell@cnjc.cat

Web: <http://www.cnjc.cat>

Edita: Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC)

Dipòsit legal: B-22244-81

ISSN: 1139-9317

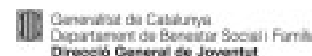
Imprès en paper FSC revive pure natural MATT

Els articles signats reflecteixen l'opinió dels seus autors o les seves autores; la resta són assumits per la direcció de la revista. Se'n permet la lliure reproducció, sempre que se'n citi la procedència.

El Debat Juvenil és una revista semestral del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC), plataforma no governamental que aplega les principals entitats juvenils d'àmbit nacional i els consells locals de joventut. Fundat el 1979, el CNJC promou els interessos de la gent jove a la societat i davant els poders públics. La revista Debat Juvenil és la veu del moviment associatiu juvenil. Més de 150.000 joves catalans i catalanes estan associats i participen en alguna de les entitats membres del Consell.

Amb la col·laboració de:

3 Editorial

- › Per un espai públic plural, inclusiu i que fomenti la cohesió social.

4 Monogràfic

- › Què entenem per espai públic?
- › Joves i espai públic: triangle màgic o triangle de les Bermudes?
- › Per què regular l'espai públic?
- › Seguretat i espai públic en temps de crisi.
- › La joventut als carrers o l'Estat contra la societat.
- › Espai públic vs Procomú.
- › Entrevista a Assumpta Escarp.
- › Entrevista a Joan Subirats.
- › Els joves arquitectes, per la forma, la participació i l'ús de l'espai públic.
- › Que ens tornin els nostres drets (urbans) robats.
- › L'espai per a fecundar el temps.
- › El moviment veïnal: guardià de l'espai públic.
- › Deu anys sense vergonyes.

24 Entitats

- › Enquesta a les entitats.
- › Opinió de les entitats

27 Memòria

- › Lluís Capdevila, periodista compromès.

28 Abstract Youth Debate

30 Porta oberta

- › Recreant cruïlles: reclamar un solar desaprofitat de l'Ajuntament de Barcelona.

32 Entrevista

- › L'hort del circ, un hort urbà cedit per l'Ajuntament a Tarragona. Entrevista realitzada a Loida Gil, membre del projecte L'Hort del Circ.

PER UN ESPAI PÚBLIC PLURAL, INCLUSIU I QUE FOMENTI LA COHESIÓ SOCIAL

El concepte “d’espai públic” se’ns presenta com quelcom poc definit i confús. Cada individu l’entén de manera diferent, de forma que es generen diferents perspectives que a priori poden ser divergents i incompatibles. Tanmateix, és evident que com a ciutadania hem d’arribar a un consens social sobre aquesta qüestió ja que ens afecta quotidianament de manera molt directa.

L’espai públic té intrínsec un component de conflicte. Això és fruit principalment d’aquesta divergència de perspectives que esmentàvem. Aquesta realitat és natural de les relacions socials i considerem que no hem d’intentar esborrar-la a través d’imposicions, sinó que hem de fer un esforç en dialogar i arribar a pactes que ens permetin satisfer les diverses sensibilitats que componen el nostre teixit social.

Un altre factor clau que hem de tenir en compte és la coresponsabilitat entre ciutadans, entitats i administració. Creiem en una ciutadania amb capacitat d’organitzar-se col·lectivament i de ser protagonista de la resolució de les seves necessitats. És per això que cal que s’explorin vies com l’autogestió d’alguns espais públics o com a mínim la incidència en el disseny del contingut d’aquests.

D’altra banda, és imprescindible destacar el paper que l’associacionisme exerceix com a escola de ciutadania. A través de la implicació en el moviment associatiu s’adquireixen habilitats personals fonamentals per a contribuir al progrés de la construcció d’un espai públic inclusiu com ho són la capacitat de diàleg,

la dinàmica de consensos, l’empatia col·lectiva i la capacitat d’encapçalar iniciatives. A més d’aquest rol educatiu, gràcies a teixir xarxes, a través de models com els consells locals de joventut, es generen espais de diàleg i pacte i es pot contribuir a fer un ús optimitzat dels espais i els recursos.

Som conscients que s’està promovent una nova regulació d’àmbit nacional en referència a l’espai públic, com hem explicat creiem que la resolució de conflictes en l’espai públic ha de ser a través del consens i del diàleg mitjançant pactes entre la societat civil i, per tant, som contraris a aquesta iniciativa legislativa. En el cas que el Govern prengui la decisió de continuar amb aquest procés demanem que aquesta regulació sigui flexible, que permeti el normal desenvolupament de l’activitat de les entitats, que sigui de mínims i amb una òptica territorial, que no atempti contra les llibertats civils i que garanteixi el respecte als drets humans de tots els col·lectius que conformen aquest espai públic*.

Al llarg de les pàgines que segueixen trobareu reflexions generades des de perspectives diverses, ja que com hem dit, l’espai públic és divers i heterogeni. És objectiu del CNJC encetar un debat ciutadà al voltant del concepte d’espai públic i esperem que aquesta edició del Debat Juvenil hi contribueixi.

Magí Dalmau
Vicepresident del CNJC
magi.dalmau@cnjc.cat

*Extracte de la resolució “Per un espai públic plural, inclusiu i que fomenti la cohesió social”.

QUÈ ENTENEM PER ESPAI PÚBLIC?

Espai: 2 i m. [GG] [AQ] Medi on s'estableixen les relacions entre el sistema físic i l'activitat humana. Espai lliure. Espai natural protegit.

Públic: i adj. [LC] Relatiu a la nació, a la comunitat. Aquella propietat privada ha esdevingut un bé públic. La salut pública. L'ordre públic. La vida pública. Informació pública. 2 i adj. [LC] De què pot fer ús tothom. La via pública. Una sessió pública.

► A vegades no hi ha res més complicat que definir un terme que aparentment no tindria cap dificultat a l'hora de ser interpretat; com és que és tan complicat arribar a un consens sobre el què entenem per espai públic? Si és públic i en pot fer ús tothom perquè hi sorgeixen tants conflictes? On s'originen?

De ben segur que la resposta a tots aquests interrogants no la tenim, però després d'estar uns mesos treballant al voltant d'aquest tema, podem fer algunes aportacions al que des del CNJC entenem que significa, o hauria de significar, el concepte "d'espai públic".

L'espai públic és de tots i totes, és un lloc de confluència de persones, d'intercanvi d'idees, és un espai de trobada, un espai de generació d'oci i cultura, un espai de pas, un espai per a poder-hi estar sol o acompanyat, però per tal que tothom en pugui gaudir i ningú en quedi exclòs, cal arribar a unes normes d'ús compartides, acordades per mitjà del diàleg i del consens i no des de la imposició.

Podem considerar que l'espai públic expressa la democràcia en la seva dimensió més territorial, ja que és un espai d'ús col·lectiu on els ciutadans poden, o haurien de sentir-se lliures i en igualtat de condicions. És l'espai on la societat es reflexa a sí mateixa, reproduint la seva diversitat, mostrant la seva heterogeneïtat i les seves contradiccions; d'aquí sorgeix la complexitat dels seus conflictes.

Si entenem un espai públic plural, entenem que en aquest hi ha diferents col·lectius que l'usen, i aquests usos varien segons les característiques socials, culturals, econòmiques de cada un d'ells i també en funció de la franja d'edat a la qual es pertany. Molt probablement el col·lectiu que fa un ús més variat i elevat de l'espai públic són els i les joves, per això és important que com a Moviment Associatiu Juvenil hi reflexionem i arribem a consensos sobre el concepte en qüestió.

Un dels principals problemes relacionats amb la difícil definició d'aquest concepte rau en la intervenció de diversos agents en aquest espai, des de la ciutadania que l'usa, l'administració amb la seva normativització, i els arquitectes o dissenyadors que configuren certs espais o mobiliari que s'ha de disposar a l'espai públic, són molts agents i no sempre, amb els mateixos interessos. A través dels diferents articles que trobareu a la revista, intentarem donar diverses visions i opcions de com gestionar i millorar l'ús del nostre espai públic.

“Cal arribar a unes normes d'ús compartides, acordades per mitjà del diàleg i del consens i no des de la imposició”

Helena Giner

tècnica de programes del CNJC
territorial@cnjc.cat

JOVES I ESPAI PÚBLIC: TRIANGLE MÀGIC O TRIANGLE DE LES BERMUDES?

► La presència dels joves en l'espai públic hauria d'inspirar-se en el triangle màgic que articula les sinèrgies positives entre polítiques, recerca i treball social amb joves, però sovint es converteix en un Triangle de les Bermudes, on els joves són estigmatitzats, invisibilitzats o marginats en els no-llocs.

La relació dels joves amb l'espai públic ha estat sempre problemàtica. Per una banda, la seva presència en els espais lliures (places, parcs, carrers, espais esportius i recreatius, etc) és necessària per vitalitzar aquests llocs, perquè siguin usats i apropiats pels ciutadans. En aquest sentit, quan s'estableixen relacions positives entre investigacions, polítiques públiques i treball social (entre els que dissenyen i estudien els espais,

els que prenen decisions sobre el seu ús, i els que treballen al carrer perquè aquest ús no suposi cap abús), la presència juvenil en l'espai públic esdevé fructífera, creativa i socialitzadora. En canvi, quan aquestes sinèrgies es trenquen o desapareixen, l'espai públic esdevé una mena de Triangle de les Bermudes, on els joves són víctimes de representacions mediàtiques estigmatitzadores, són invisibilitzats com a subjectes socials, o bé són marginats de les decisions que

els afecten en l'ús d'aquests llocs, que acaben convertint-se en no-llocs, en espais anònims on la convivència no és possible.

En el llibre coordinat per Jaume Trilla *Jóvenes y espacio público: del estigma a la indignación* (Bellaterra, Barcelona, 2011), editat amb els companys del Màster Interuniversitari en Joventut i Societat, es presenten estudis i experiències molt alligonadores. De l'estigmatització a què la sobrerrepresentació mediàtica dels joves i els excessos de les normatives sobre civisme i convivència han conduït pràctiques juvenils com les arts i esports urbans (del grafit al monopati), fins la transformació positiva de la marginalitat urbana amb participació juvenil, en el cas de Medellín o l'ocupació de places en la majoria de ciutats espanyoles per part de joves i no tan joves indignats, a la recerca d'una nova ciutadania; per no parlar de l'expulsió dels locals d'oci nocturn cap a la perifèria i els polígons, una font permanent de conflictes que les autoritats s'entesten a amagar o regular exclusivament a través de la prohibició.

Potser el que ens hauria de preocupar no és pas que els joves usin l'espai públic sinó que evitin usar-lo i es reclugin en espais privats o en el ciberespai. Potser cal revertir la tendència i convertir els no-llocs en llocs per a la convivència.

Carles Feixa

Catedràtic d'antropologia social a la Universitat de Lleida. Va ser membre del secretariat del CNJC en representació del Consell Local de la Joventut de Lleida (1983-85).

PER QUÈ REGULAR L'ESPACI PÚBLIC?

► L'espai públic és l'escenari on es representa la més pura expressió de la democratització política i social, així com la seva diversitat; diversitat que fa possible l'intercanvi i té com a condició l'existència d'un mínim de pautes comunes de civisme que fan possible la convivència.

L'espai públic, per tant, es pot considerar com el de la representació en el qual la societat es fa visible, essent el dret a l'espai públic, en última instància, el dret a exercir com a ciutadà o ciutadana que tenen totes les persones que viuen i volen viure en els pobles i ciutats de Catalunya.

És així que l'espai públic, en els nostres temps, esdevé també el de la reivindicació i la lluita pels drets de la ciutadania, el resultat d'una demanda social, de la negociació i la conquesta, alhora que és l'espai d'expressió col·lectiva de la vida comunitària, de l'encontre i desencontre i de l'intercanvi quotidià.

L'ús de l'espai públic no sempre està igualment garantit per a tothom, ja que per poder ser utilitzat en igualtat de condicions ha d'ofrir característiques de seguretat, heterogeneïtat, llibertat i de voluntària limitació en l'actuació en aquest espai.

El dret a la seguretat és un dret democràtic fonamental i les institucions polítiques, les administracions públiques, la justícia i la policia, han de garantir-lo i, per tant, prevenir o evitar les conductes que amenacin o conculquin aquest dret. Per aquest motiu, la intervenció legal en

relació amb la seguretat en l'espai públic pot tenir també una vocació limitadora i reductora dels riscos associats a determinades activitats i conductes que tenen lloc en aquest espai de convivència.

“El dret a la seguretat és un dret democràtic fonamental i les institucions polítiques, les administracions públiques, la justícia i la policia, han de garantir-lo”

Evidentment cal preservar la dignitat de la persona i els drets que li són inherents, alhora que es concep la seguretat pública com a protecció d'un ordre exterior en el carrer que obliga els poders públics a remoure els obstacles que dificultin el lliure i pacífic exercici dels drets i llibertats i no únicament com la identificació o plasmació de la seguretat personal com a dret individual.

És en l'espai social en què es configura l'espai públic on es poden produir problemàtiques que incideixin en la seguretat. Poden ser de caire divers: des de les que amenacen la seguretat, la pràctica de determinades activitats il·legals, o la utilització potencialment conflictiva de l'espai públic.

Així mateix, els fenòmens relacionats amb l'ús massiu i intensiu de l'espai públic, així com usos considerats incívics, generen també problemàtiques específiques a les que s'ha de fer front des de l'Administració i, en especial, la Generalitat de Catalunya i les autoritats d'aquesta Administració competents en matèria de seguretat en el marc del sistema de seguretat pública de Catalunya,

L'ordre públic ha de considerar-se com la base mínima d'exigències recíproques i de garanties essencials de la vida social que, per respecte al pluralisme, condicionen l'exercici d'altres llibertats i permeten actuar, si és necessari, contra els efectes que produeixen concrets actes voluntaris que provenen d'aquesta mateixa llibertat.

Núria Aymerich

Presidenta de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya

SEGURETAT I ESPAI PÚBLIC EN TEMPS DE CRISI

► És evident que l'espai públic ha canviat molt en els darrers anys. Després de 40 anys de despolitització forçosa de l'espai públic ("la calle es mia"), els 80 foren els anys de la construcció tant de la democràcia i un mínim estat del benestar, com d'un espai públic que es volia de qualitat, proper i igualador de desequilibris socials.

Als 90, es començà a gestar la reacció als “excessos” de la post-dictadura, una reacció que es fa difícil d’ignorar avui, quan trobem places privatitzades; es consolida la voluntat de condicionar les formes d’habitar la ciutat a través d’ordenances de civisme; prolifera la videovigilància als carrers i places, i la ofensiva contra drets fonamentals vinculats a l’ús i gaudi de l’espai públic, com el dret a reunió i manifestació.

Sovint, aquesta voluntat limitada es fa evident en la modificació del disseny físic dels espais públics segons els principis d’un urbanisme pretesament preventiu que s’ha anat imposant a mesura que les grans ciutats desenvolupaven una definició de l’espai públic cada cop més allunyada del compromís democràtic. Als anys 80 es volia que carrers i places fossin l’espai en què es compensaven unes desigualtats econòmiques, socials i d’oportunitats en les quals era difícil intervenir des de l’esfera municipal. Des de mitjans dels 90, però, la teorització de l’“hem anat massa lluny” ha construït un discurs de l’espai públic que parteix de la superioritat moral d’un tipus concret de ciutadà/usuari (el cívic) per sobre dels altres, que reforça i emfatitza l’erosió de la tolerància entre veïns i veïnes que ja no es reconeixen com a iguals i que minimitza la gestió social del conflicte per subratllar la solució policial als problemes de convivència.

Diversos factors han apuntalat aquesta deriva. Per una banda, l’entrada amb força a les grans ciutats d’interessos comercials vinculats al consum i al turisme de masses, que en el cas barceloní han privilegiat la homogeneïtzació per sobre del caràcter mediterrani, desordenat, improvisat, militant i il·lusional de la ciutat. Per l’altra, una creixent rellevància en el discurs polític i públic de la preocupació per la seguretat (sobretot després de l’11-S), però sense que en cap moment es defineixi ni quin és l’horitzó de la obsessió per la seguretat (l’eradicació del risc?), ni quins element integren la sensació d’inseguretat.

Entrats ja al quart any de la crisi, les dificultats econòmiques i la incertesa generalitzada cauen com una llosa sobre sectors amplíssims de la població i els problemes de veritat s’imposen a les promeses buides de la ciutat segura. El

“Quan el que preocupa són les execucions hipotecàries o el tancament d’hospitals i escoles, les paraules que abans aconseguien mobilitzar baixes passions ja no desvien tan fàcilment la mirada de les grans preocupacions”

discurs de la seguretat i la por pot ser útil en moments en què la societat pot permetre’s el luxe de molestar-se pel soroll o la presència de joves al carrer, o quan els que participen en manifestacions són col·lectius reduïts i estigmatitzats. Però quan el que preocupa són les execucions hipotecàries o el tancament d’hospitals i escoles, les paraules que abans aconseguien mobilitzar baixes passions ja no desvien tan fàcilment la mirada de les grans preocupacions.

En aquest nou context, el que s’imposa és la definició d’una agenda de seguretat que emergeixi dels barris i que sàpiga reconèixer quin és el còctel d’abandonament institucional, precarietat i baixes passions que articula la demanda de mà dura, i recuperar un metarelació col·lectiu construït al voltant d’un futur per al que valgui la pena lluitar, i d’una ciutat on valgui la pena viure-hi.

Gemma Galdon

Professora de polítiques i tecnologies de seguretat a la Universitat de Barcelona

LA JOVENTUT ALS CARRERS O L'ESTAT CONTRA LA SOCIETAT

► El marc classificatori de la categoria “jove” abraça un espai social ambigu: situats a mig camí del ser infant i el ser adult, la normativització de les relacions socials que s'imposa a la joventut troba un reflex dinàmic en les societats humanes, i en una mateixa societat i tot.

A l'estat espanyol, l'edat a partir de la qual es permet mantenir relacions sexuals, ingressar en una presó o votar és distinta. Això sí, no hi trobarem cap topall cronològic a l'hora de fer de consumidor com “els adults”. De la mateixa manera, el que a les societats urbanes ha estat històricament l'apropiació dels carrers per part dels joves –els carrers com un espai de i per a la socialització– ha estat també objecte d'una fiscalització punitiva mitjançant la qual els òrgans estatals no han parat d'encotillar l'exercici mateix de la llibertat de les persones joves de desenvolupar-se arran de l'exploració i el descobriment de l'espai urbà: de places, carrers i descampats. No es pot permetre a la gent jove que concebin la vida als carrers com una aventura.

La construcció social de la joventut com un període de la vida associat a estereotips estigmatitzadors que remetien crònicament a situacions de risc comprèn un espectre dens –vegeu l'obra d'O. Romaní i C. Feixa–: delinqüències, drogoaddiccions, relacions sexuals, utilitzacions de la violència, vandalisme (arrasar els anuncis que omplen les ciutats), impugnacions simbòliques de l'ordre social dominant (pintar les façanes, tal com de menut pintaves les parets de casa), apropiacions de l'espai prohibides o inconvenients (anar amb patí o aplegar-se col·lectivament en termes efervescents), etc. En nom de la convivència i la seguretat, les maquinàries polítiques, econòmiques i mediàtiques estatals intervenen amb “itineraris infantils”, després “projectes joves” i altres planificacions adreçades a negar l'autogestió de l'“ordre públic”. Unes planificacions que invisibilitzen el conflicte inherent a la societat de classes: la desigualtat, és a dir, la condemna a la pobresa de sectors socials populars –dels quals els joves apareixen com a dipositaris centrals de la repressió i el control social–; i que alhora obvien el paper del conflicte com a motor dinàmic de la societat, dels carrers –un conflicte fins a cert punt fictici, ja que un mateix espai és utilitzat de maneres distintes per grups d'edat diversos al llarg de les diferents estacions i franges horàries del dia i la nit–. A Rambla del Raval de Barcelona El Viejo Topo (Barcelona, 2010) narra el ferri control de la guàrdia urbana sobre joves veïns que jugaven a futbol a les deu de la nit sense molestar cap vianant ni ningú i sobre la gent jove que feien un entrepà tot xerrant amb tranquil·litat en un banc.

Si els carrers són quelcom més que un espai per transitar-los –anar i tornar, fer un tomb, badar (vegeu l'obra de M. Delgado)– i per consumir-hi, llavors la lluita de les persones joves per la conquesta heterogènia dels carrers –les microcultures juvenils més enllà de fascinacions, jocs, status, tribus, façanes, anòmies i altres identifications socials– afirmaria el seu anhel de supervivència, tot generant models de relacions que de vegades no serien antagònics respecte als models dels “adults”, sinó respecte als models d'una societat mercantilista incapaç de consentir que hi hagi gent que construeixi la seva vida, en públic, sense voler pagar per fer-ho. De què disposa la joventut sinó dels carrers? Sense ser lliure als carrers, doncs, no sols no es pot ser jove: no es pot ser.

Gerard Horta

Professor d'Antropologia Social
de la Universitat de Barcelona

“S'invisibilitza el conflicte inherent a la societat de classes: la desigualtat, és a dir, la condemna a la pobresa de sectors socials populars –dels quals els joves apareixen com a dipositaris centrals de la repressió i el control socials”

ESPAI PÚBLIC VS PROCOMÚ

“Per al consumidor d’habitatge modern, la distinció entre espai privat i espai públic no substitueix la distinció entre la llar i els comunals separats per un llinar: la destrueix” Ivan Illich.

► Probablement aquesta cita d’Ivan Illich (1926-2002), el gran crític de la tècnica, de les institucions i dels seus efectes simbòlics, ens hagués resultat de difícil comprensió poc temps enrere. Avui, en canvi, en un context de “desregulació múltiple” (aquí escullo l’expressió d’un altre gran escriptor que recomano, Amin Maalouf), emergeix, en la meua opinió, amb tota la seva claredat. Quan vaig rebre l’encàrrec de contribuir a aquest número del Debat Juvenil dedicat a espai públic, vaig pensar que no podia deixar de sotmetre aquesta frase a debat per a pensar conjuntament on és la clau de la seva transcendència i quins són els camins que se’ns obren.

A bans de tot, aclarim breument que, en aquest cas, ens referim a l’espai públic en termes urbanístics i no sociològics, és a dir, que parlem dels llocs físics accessibles lliurement a les persones. El carrer o la plaça, en els quals tots tenim, segons la definició, “dret a circular”. Què significa en aquest context l’afirmació d’Illich quan diu que la distinció entre espai privat i públic no només constitueix la distinció entre la llar i els comunals separats per un llinar, sinó que la destrueix?

Històricament els comunals (o procomú) eren aquells espais o béns que, com el seu nom indica, pertanyien a una comunitat. Els seus membres tenien diferents drets sobre aquests espais o béns, en funció d’una regulació que la pròpia comunitat s’atorgava de forma autònoma. La seva utilització estava sempre encaminada a la subsistència (llenya, pastures, aixopluc, aigua...) i mai a l’obtenció d’un benefici econòmic.

Oposant “espai públic” a “comunals”, l’afirmació d’Illich posa en evidència el caràcter econòmic de l’espai en la nostra societat: benefici, productivitat i eficiència. La certesa subjacent és l’escassetat i, en un context d’escassetat, el que domina és la competència: competència pels béns, pels llocs i pels serveis.

En aquest context, l’habitatge és un producte econòmic associat a la propietat privada i l’espai públic, el que queda, és de domini i administració de les institucions. Quin espai queda doncs per a

l’acció i l’autonomia de les comunitats? Hem viscut aquests anys amb la falsa il·lusió que els espais públics concebuts i consumits com un servei institucional més, sobredissenyats i sobreequipats, actuaven com a eina d’integració social i de cohesió comunitària. Ara, assolit el grau de paràlisi, veiem que no són suficients.

Quines alternatives ens ofereix la frase d’Ivan Illich? L’autor ens convida a recuperar allò comú més enllà de l’espai públic. És evident, ha estat clamor al carrer, i estem ara en condicions de comprendre-ho i experimentar-ho. Podem citar experiències com *Cruïlles* a Barcelona

(els veïns de la Placeta de Sant Francesc) o *Esto no es un solar* a Zaragoza, per posar dos exemples que il·lustren la presa de l’espai públic des d’un quadre mental nou, encara que inserit en la millor tradició veïnal. Recuperar allò comú més enllà de l’espai públic no és quelcom que es rep ni es compra, sinó que es posa en marxa. Us convido, a reflexionar sobre això i a compartir-ho.

Silvia Grünig

Arquitecta, urbanista i docent. Membre del GRECS-Grup de recerca en exclusió i control social- Universitat de Barcelona

Entrevista a:

Assumpta Escarp

Per què creieu que és necessari regular l'espai públic?

L'espai públic és el lloc en el qual tothom ha de poder desenvolupar en llibertat les seves activitats de lliure circulació, d'oci, de trobada i d'esbarjo, amb ple respecte a la dignitat i als drets dels altres, i també a la pluralitat d'expressions i de formes de vida diverses. L'objectiu principal de la regulació, per tant, ha de ser preservar l'espai públic. La regulació ha de ser una eina efectiva per fer front a les circumstàncies que poden afectar o trencar la convivència.

“La regulació ha de ser una eina efectiva per fer front a les circumstàncies que poden afectar o trencar la convivència”

Quines motivacions van portar a crear les normatives de civisme a l'Ajuntament de Barcelona, quina era la situació que només es podia solucionar amb una normativa reguladora?

Barcelona ja disposava d'alguna regulació que des de diferents vessants es referia al complex fenomen de la convivència, i que calia agrupar i actualitzar. Però sobretot, el que calia era donar resposta a l'exigència ciutadana de més garanties de seguretat i de llibertat en els nostres espais públics. Barcelona va ser pionera a tot l'Estat posant sobre la taula el debat de l'espai públic, del seu ús i d'aquelles conductes que poden vulnerar la llibertat dels altres. L'objectiu de l'ordenança de convivència és evitar l'apropiació indeguda i l'ús particular de l'espai públic, que és l'espai que tots compartim i l'espai reflex de la convivència.

L'ordenança és, per sobre de tot, un acord de normes col·lectives, però no és només això, també és un conjunt d'eines per a facilitar la convivència, com per exemple, la mediació i les mesures reparadores o alternatives. Només com a punt final, i com a totes les normes, té mesures sancionadores. A més, l'ordenança és complementària a altres mesures a l'espai públic com poden ser l'urbanisme o els serveis socials. Per tant, l'ordenança no és ni s'ha de concebre només com un instrument punitiu i sancionador, sinó també com un instrument pedagògic i que ajuda a detectar situacions de persones en vulnerabilitat.

Què opineu sobre la possible creació d'una llei general que reguli l'espai públic, és necessària o les regulacions a nivell municipal ja són suficients?

Certament qui té les competències sobre l'espai públic són els ajuntaments, però només tenen capacitat de regulació administrativa i no sempre atorga la necessària seguretat jurídica a l'actuació dels alcaldes i alcaldesses. No es tracta de regular o prohibir més conductes o fets, sinó de disposar d'un marc general, que és el que dona la llei, i que a la vegada respecti l'autonomia local. Hi ha aspectes com el soroll, el consum d'alcohol a la via pública o els furts que són usos i conductes que provoquen ruptura de la convivència. Aquests són alguns dels aspectes que la Llei hauria de recollir.

La regulació de l'espai públic pot crear l'exclusió d'alguns col·lectius. Realment soluciona els conflictes? No seria millor consensuar aquest ús i crear un model de civisme integrador?

La regulació és prevenció i actuació. Quan es trenca la convivència però, la regulació no és més que un instrument,

ASSUMPTA ESCARP
Regidora pel Grup Municipal Socialista a l'Ajuntament de Barcelona.
Especialista en seguretat i urbanisme

“L'ordenança no és ni s'ha de concebre només com un instrument punitiu i sancionador, sinó també com un instrument pedagògic”

per tant, no pot ser un fi en si mateixa. L'actuació sobre l'espai públic ha de ser transversal i participada. Si els ciutadans i ciutadanes formen part en el disseny dels carrers i places, també hi seran per garantir el seu bon ús i la seva conservació que formarà part d'allò que és "comú", l'escenari on compartir, on exercir els drets i els deures. De poc servirà una ordenança si no hi ha una tasca diària de mediació, si no hi ha una clara política de participació, perquè convivència vol dir això: vol dir participació, benestar social, cohesió i també autoritat.

Algunes entitats tenen dificultats per exercir les seves activitats a causa de la regulació de l'espai públic, de manera que la regulació esdevé un fre (o un contrasentit) en la tasca de foment i suport a l'associacionisme que hauria de fer l'administració...

Si això es dona és que la regulació està mal feta. Les ordenances no han de ser excloents, les ordenances també han de ser instruments de foment i garantia de la convivència. Les entitats i associacions són ciutat i, entre les seves tasques, hi ha d'haver la de fomentar una convivència cívica en la diversitat i s'ha de facilitar el suport perquè així sigui. Cap

regulació ha de ser excloent, però, insisteixo, cap activitat pot excloure els altres de l'espai públic. I aquí és on s'ha de treballar per mantenir aquest equilibri. Es tracta de treballar junts i acotar quines activitats generen trencaments (ús excloent de l'espai, beure alcohol causant molèsties, fer soroll...). Organitzar per exemple un "botellón" no és una activitat de foment del civisme, segurament genera més trencament que cohesió.

Aina Torres

Tècnica de comunicació del CNJC
comunicacio@cnjc.cat

Entrevista a:

Joan Subirats

**JOAN
SUBIRATS**

Catedràtic de Ciències
Polítiques de la UAB,
especialista en gestió
pública i anàlisi
de polítiques
públiques.

És necessari regular l'espai públic?

Sí, és necessari regular-lo perquè hi ha una creixent competitivitat. És un bé comú sotmès a moltes demandes diferents, és un bé escàs que té una rivalitat d'usos. Aquesta rivalitat d'usos, però, es produeix sobretot en aquells llocs de la ciutat on l'espai privat és de menys qualitat. Així, normalment hi ha relació inversa entre qualitat d'espai privat i ús d'espai públic. A Barcelona, els espais públics més buits són a Pedralbes.

Com s'hauria de gestionar aquest espai públic? Calen més estructures d'intermediació?

S'ha de trobar un equilibri entre creure que aquesta gestió l'han de fer les administracions públiques regulant i amb l'ús de les forces de seguretat, o que ha de ser mitjançant l'autoorganització social. El cert és que normalment funcionen millor els espais que més s'acosten a l'autoorganització i funcionen pitjor els que només tenen com a mecanisme de funcionament la regulació i la repressió. Hi ha una altra alternativa que és la privatització dels espais públics mitjançant concessions a operadors privats (bars i restaurants). D'aquesta manera, restringeix l'espai públic, però fas que aquest operador tingui interès en vigilar aquest espai públic: que la plaça estigui neta, que no es faci soroll, etc. Són espais que tenen aparença d'espai públic, però estan privatitzats.

“El mecanisme ideal per a gestionar l'espai públic és l'autoregulació social”

Tot i així, el mecanisme ideal per a gestionar l'espai públic és l'autoregulació social, que els usuaris més estables es reglessin ells mateixos, sense repressió.

Quins reptes s'han d'afrontar per tal de garantir la presència i relació de diferents col·lectius en els espais públics?

Les taules, per exemple, són experiències que han funcionat. Es va dur a terme a la plaça Folch i Torres de Barcelona. Els agents que usaven l'espai es van anar reconeixent els uns als altres i, mitjançant el diàleg entre ells, es va crear una dinàmica d'autoorganització i col·laboració mútua. La gent que jugava a la petanca, per exemple, van poder guardar les boles a l'Institut.

Una de les línies que s'ha de seguir és la lògica d'acomodació d'usos, persones i temps. L'espai públic no s'ha d'estatalitzar, ni mercantilitzar. L'hem de considerar un bé comú i s'ha de gestionar com a tal. Si l'espai comú és un recurs, com a tot recurs necessita una comunitat que el gestioni, i en aquest cas hauria de ser la comunitat d'usuaris.

“L'espai públic no s'ha d'estatalitzar, ni mercantilitzar. L'hem de considerar un bé comú i s'ha de gestionar com a tal”**Confonem actes incívics amb situacions de pobresa? El conflicte social és quelcom intrínsec de l'espai públic?**

Sí, el conflicte social és inevitable i positiu perquè apareixen innovacions, forma part de la convivència i és necessari per avançar. No podem confondre inseguretat amb inseguretats.

Com podem trencar amb les situacions de segregació urbana i garantir la igualtat d'oportunitats pel que fa a l'accés i ús de l'espai públic?

Hi ha d'haver polítiques molt actives en aquest sentit. Tot i així, s'ha de tenir en compte que hi ha un component natural

en això: ens agrupem amb aquella gent amb la qual ens sentim més còmodes. Per evitar la segregació cal potenciar una organització urbanística que afavoreixi la mixticitat i la barreja d'usos. Es poden buscar fórmules per evitar que hi hagin fronteres, ja que els espais públics poden ser frontera o barreja. Depèn de com els dissenyis, programis i treballs poden tendir més a un aspecte o l'altre. La plaça del Fòrum de Barcelona, per exemple, és més frontera que barreja, en canvi la Rambla del Raval s'ha integrat més.

Es tenen poc en compte les necessitats del jovent en l'espai públic?

Hi ha una mirada una mica repressiva cap a les activitats del jovent. Els joves tendeixen a no lligar amb el tipus d'activitats generals que es creu que s'han de practicar als espais públics. Es tracta de trobar l'equilibri: trobar els espais, horaris, formes i maneres de fer adequades per a tothom. El pitjor és convertir els casos en categories, no podem tenir una mirada homogeneitzadora.

“Hi ha una mirada una mica repressiva cap a les activitats del jovent”**Què podem fer els i les joves per a que l'espai públic sigui més plural, inclusiu i que fomenti la cohesió social?**

Assumir la rivalitat i pluralitat d'usos. Entendre que no és un espai únicament per a joves. S'ha de defensar la idea de l'espai públic com un bé públic, mitjançant l'organització i la mobilització, posant valor a les experiències d'utilització d'espais que no són excloents i en els quals la gent jove se sent còmode.

Aina TorresTècnica de comunicació del CNJC
comunicacio@cnjc.cat

ELS JOVES ARQUITECTES, PER LA FORMA, LA PARTICIPACIÓ I L'ÚS DE L'ESPAI PÚBLIC

L'espai públic és un espai comú, el lloc en el qual tothom s'ha de sentir lliure. És l'espai per l'expressió, l'ús i el gaudi. És important que els joves arquitectes, com a gent que pensa i defensa el futur, participem en la transformació d'aquest espai, i fem propostes per tal que tant la configuració física, com el procés de concepció, garanteixin la màxima llibertat, funcionalitat i participació dels ciutadans.

L'arquitecte català, degut al nostre clima i cultura mediterrània, ha aportat molt de valor a l'espai públic. Des dels seus inicis, l'Agrupació de Joves Arquitectes de Catalunya (AJAC), ha estat sensible a aquest fet, i ha volgut fer èmfasi en la capacitat dels joves per copsar les noves situacions socials i econòmiques, i traslladar-les als projectes d'espai públic, el qual com a espai col·lectiu és veu ràpidament afectat per aquests canvis.

En la darrera convocatòria dels premis AJAC, en la seva VIII edició, hem volgut diversificar les categories a premiar, reflectint la diversitat d'àmbits en què els joves arquitectes estan treballant i creant valor, i hem donant reconeixement explícit als projectes d'arquitectes joves en l'espai públic dels quals podreu veure alguns exemples en aquest article.

En els darrers anys, hem constatat el creixent interès per l'espai públic per part del col·lectiu de joves arquitectes, amb la seva participació cada cop més activa amb associacions de veïns, a favor de la recuperació d'espais per a la societat, i en iniciatives de regeneració i reinterpretació de l'espai públic.

Alguns exemples d'aquesta participació de joves arquitectes en el debat de l'espai públic i iniciatives a qui l'AJAC ha donat suport, han estat, entre d'altres,

propostes com el concurs d'Idees "Repensat Bonpastor"; el taller "Barcelonaopina" organitzat pel Globus Vermell dins del Simpòsium d'Arquitectura Jove Internacional; la trobada amb veïns i arquitectes dins de la iniciativa "Com vols que sigui la Rambla?", o la participació en debats sobre el Pla de Buïts que està portant a terme actualment l'Ajuntament de Barcelona.

És per això, que l'AJAC seguirà donant suport a les iniciatives dels joves arquitectes que creïn debat i reflexionin sobre la configuració i ús de l'espai públic. I seguirà intentant convèncer als Ajuntaments i entitats públiques de la importància i el valor que aporta la participació dels joves arquitectes en els processos de disseny d'aquests espais.

Agrupació de Joves arquitectes de Catalunya (AJAC)

TRES EXEMPLES

1

ARQUITECTURA DE L'ESPAI PÚBLIC

El terme intervenció en l'espai públic amaga una trampa metodològica, que els arquitectes hem de saber detectar i evitar per tal de poder desenvolupar la nostra tasca. Aconseguir treballar en espais comuns de la nostra societat sense caure en el sentit més estricte de la paraula "intervenció", és allò que ens permet aconseguir un bon resultat, és necessari "intervenir", ja que molts cops cal modificar allò preexistent per a què garanteixi les necessitats requerides, però cal fer-ho sempre de manera natural, interpretant les preexistències, adaptant-nos a l'entorn, millorant aquells aspectes que requereixi l'emplaçament i recollint tot allò que permeti mantenir el caràcter de l'espai sobre el què actuem. Tot espai públic conté una ànima que mitjançant el llenguatge de traces i signes hem de saber llegir i incorporar, de manera que de l'equilibri entre la necessitat i la preexistència, en sorgeixi un espai agradable, que no generi tensions interiors en els usuaris.

Josep M. Burgués i Xavier F. Rodríguez, membres de B mes R 29 Arquitectes SLP

2

ESPAIS AMB CARÀCTER

En els darrers temps hem tingut l'oportunitat de treballar en el disseny de diversos espais públics en contextos urbans. En tots es poden reconèixer unes constants que permeten entendre l'abordatge que fem des del projecte, els objectius que prioritzem i la lectura que fem de les necessitats de l'espai urbà. Per una banda, podem afirmar que són espais funcionals, fruit d'un anàlisi del context físic i les necessitats. Una perspectiva en el disseny que heretem d'una certa tradició en la manera de fer espai públic a Barcelona. La funcionalitat l'entendem com a suport el més obert possible per a què es produeixin una gran diversitat d'usos i situacions, des de les previstes a les imprevistes i informals, perquè l'espai públic sigui el lloc comú de la ciutadania. Per altra banda, són espais amb caràcter. Creiem en la importància de dotar l'espai públic d'identitat per tal de fer-lo reconeixible en el lloc i en el temps, més enllà de la pròpia funcionalitat. Afegim un nivell de lectura abstracte, referenciat a determinats aspectes del seu context en un sentit ampli (la memòria recent, la seva història, noves relacions urbanes, etc.) amb la voluntat que aquests espais siguin quelcom més que un suport d'ús. En el projecte d'urbanització dels entorns del Mercat del Born, l'existència de la ciutat medieval soterrada sota la ciutat actual ha generat la conceptualització i formalització de l'espai urbà en la superfície del paviment. Aquest nou espai públic transformarà aquest sector de la ciutat i retornarà a la memòria aspectes de la ciutat desapareguda.

Toni Riba i Pere Buil, membres de Vora Arquitectura

3

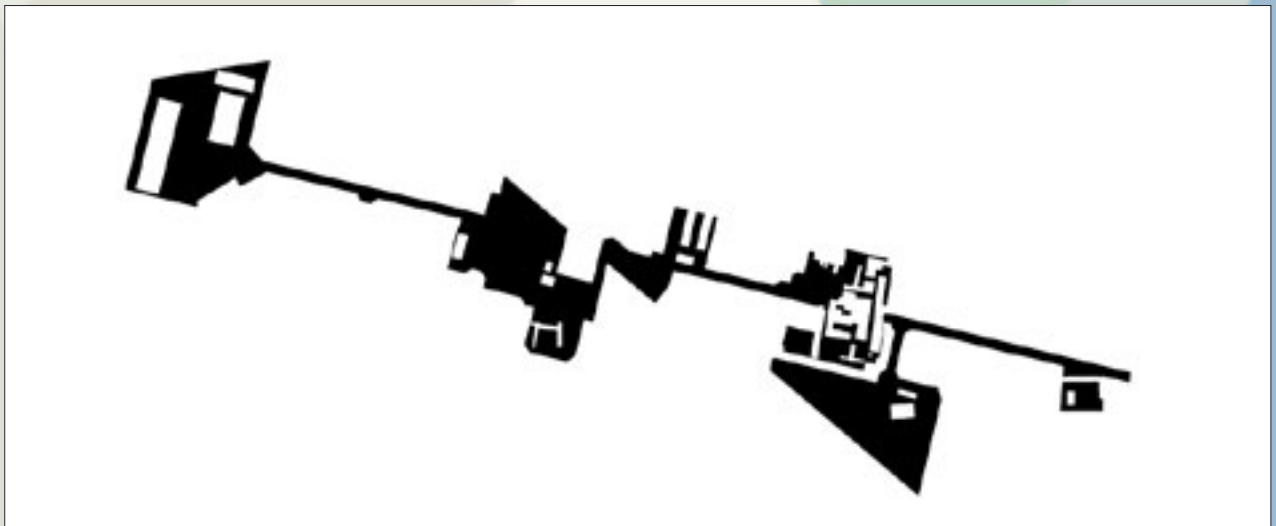
BOLÍVIA AVENUE

No hauríem de parlar de l'espai públic, sinó d'allò que s'hi fa. De la mateixa manera que en un cine no es parla de la pantalla sinó de la pel·lícula. L'espai públic (o més ben dit, l'espai col·lectiu) ha de ser principalment generós i indeterminat. Generós en tant que els seus límits físics no coincideixen amb els límits físics de les activitats. Hi ha suficient espai per a l'amplitud de l'ambició humana. Indeterminat en tant que no configura un espai d'activitats unívokes, que combina activitats dinàmiques com les circulacions, amb activitats estàtiques. Indeterminació que promou l'apropiació personal i la lliure utilització com a sistema de relació entre els seus habitants i el món al qual pertanyen. L'espai col·lectiu com a espai dilatat i elàstic que adopta una gran capacitat relacional, combina velocitats, interessos, diverses col·lectivitats... Un sistema d'interdependències, un suport d'heterogeneïtats. Espais de sincronització de contradiccions, de superposició d'oposats i que relaciona divergències. Espais estables amb programes inestables. No és tant important la intenció de dotar l'espai públic d'unes condicions per part dels arquitectes, sinó que les propietats d'aquests espais es puguin contaminar positivament a altres tipus d'espais. Captar el potencial de generositat i indeterminació del carrer Bolívia de Barcelona, per exemple, per traslladar-lo als interiors d'altres espais.

Amadeu Santacana i Umberto Viotto, membres de NUG Arquitectes

2

3

QUE ENS TORNIN ELS NOSTRES DRETS (URBANS) ROBATS

“L’organització espaciotemporal interna de la llar, del lloc de treball, de les ciutats, és el producte de lluites entre forces socials oposades per mantenir o canviar un ordre social”.
David Harvey

► La ciutat ha estat des dels seus orígens la materialització espacial de la societat que la construeix, reflex dels seus desitjos i conseqüència de les contradiccions i tensions inherents als grups humans que l’habiten. Aquest equilibri necessàriament inestable entre forces socials, representa l’energia creadora que delimita places, dibuixa carrers i configura paisatges urbans. La ciutat és l’escenari d’una negociació permanent entre interessos contraris i és alhora la causant que aquests interessos existeixin i es puguin manifestar.

Les imparables i avassalladores dinàmiques globalitzadores dels últims anys han estès el model neoliberal a la pràctica totalitat del planeta, davant l’absència d’una alternativa econòmica (i, per tant, social) després de la caiguda del model socialista fa ja un quart de segle. La imposició d’un model depredador que necessita el creixement continu per a la seva supervivència ha generat un desequilibri cada vegada més salvatge en les relacions socials, laborals i de producció, amb una elit immensament poderosa que ha segregat el debat social imposant els seus interessos com a únic discurs vàlid a l’hora de construir la ciutat. L’urbanisme, instrument polític per antonomàsia que afavoreix el fràgil equilibri social que l’economia no garanteix, es va buidant de contingut fins a transformar-se en simple legitimador de decisions econòmiques i financeres preses a favor d’interessos particulars aliens al conjunt de la ciutadania.

El cos normatiu que hauria de garantir la convivència harmònica passa a convertir-se en una imposició ideològica d’un grup de poder sobre la resta. La profusió de normatives d’ús, regulacions d’activitat i ordenances del civisme creen una única manera correcta de fer ús de l’espai públic, estigmatitzant el qüestionament de l’estatu-quo i imposant el discurs oficial com a únic discurs vàlid. Allò que s’allunya del que està establert està fora del sistema, i com a tal cal penalitzar-ho, perseguir-ho i, si es pot, eliminar-ho. La festa es coarta, la manifestació es “modula”, l’ocupació es regula i la concentració es vigila. L’espai públic, que s’ha inventat precisament per tot això, es buida de contingut i significat.

Quin espai ens queda, doncs, als que no compartim el pensament imperant? Com defensar el nostre dret innegable a la dissensió, primer pas per a la defensa dels nostres drets socials i, per tant, urbans? Citant de nou a David Harvey: “Si desitgem desafiar les relacions de poder de la nostra societat, potser una de les coses que sigui necessari fer és tractar l’espai i el temps d’una forma radicalment diferent, movent-se per l’espai en formes disruptives”. Assumir la nostra responsabilitat en la construcció col·lectiva “d’allò públic” és ser conscients que les voreres són més que l’espai entre El Corte Inglés i l’asfalt, que les places poden ser sorollosos fòrums de debat i que es pot (i s’ha de fer) política al voltant del Congrés i del Parlament. Realment, només s’ha d’exigir que ens tornin els nostres drets (urbans) robats.

Javier Fraga

Arquitectes Sense Fronteres

L'ESPAI PER A FECUNDAR EL TEMPS

► La nostra relació amb la realitat és un espai de “possibles” perquè al moure'ns i al trobar-nos amb altres persones, s'obren nous espais, hi ha una multiplicació de possibles. Nosaltres som molts possibles, perquè nosaltres som fruit d'aquestes interaccions, som, en definitiva, obra de tothom. Però, què passa quan es confon ciutadania i la figura abstracta del ciutadà, amb la persona desconeguda, concreta i anònima, de carn i ossos?

Partint del principi que només hi ha una possible regulació de l'espai públic, segons uns criteris del què és correcte i incorrecte que són, de per sí, excloents i contraris a la definició de “públic”, regular l'ús de l'espai públic, significa oblidar i passar a últim pla el potencial màxim de l'espai públic, entès com a lloc privilegiat d'aprenentatge i creixement personal. Hi ha tants usos, com persones, i tantes possibilitats de futur, com trobades entre aquestes persones de carn i ossos. Fer-ho és estigmatitzar una sèrie de conductes, comportaments, maneres de fer -entre aquestes, les de les joves- moltes d'elles produïdes per situacions de vulnerabilitat i exclusió social.

La creació deliberada d'un prosceni idealitzat per una determinada franja de la societat amb l'objectiu de transformar les ciutats en una vitrina; acabar amb la memòria històrica, social i cultural d'un barri per a la construcció d'habitatges que no podem adquirir; la privatització de la sociabilitat; la desaparició de formes d'expressió artística i/o activitats informals de supervivència que tenen lloc al carrer, o bé la gradual transformació del carrer en lloc de circulació i no en punt de trobada, són factors que comporten una anul·lació de la nostra capacitat d'atendre instintivament allò que és ser i estar en col·lectiu, amb les nostres diferències i aprenent d'elles.

Acceptar l'incert, l'ambigu i, també, el conflicte com a estratègia per a mantenir la ment flexible i oberta davant els canvis i allò inesperat és conquistar consciència política. Que a l'escola, a les entitats, associacions, espais d'educació formal i/o no formal, es treballi la resolució de conflictes, en lloc de condemnar-los i sancionar-los, és treballar per a la cohesió social. Al mateix temps, saltar les fronteres sociològiques i ideològiques que ens divideixen quotidianament és ocupar, d'una altra manera, l'espai públic, inventant nous vincles entre el “jo” i el “nosaltres” i elaborar col·lectivament l'afectiu. I aquí comença la tasca de les entitats, els projectes de tants col·lectius, els moviments veïnals, el treball des de l'autogestió i la corresponsabilitat, precisament per tal que no es perpetui el fer i decidir per a les persones sense les persones; per tal que la participació no es resumeixi a una quimera; per tal que els espais es reinventin com a formes d'expressió d'una col·lectivitat efectiva. Tot això depèn, doncs, de què l'espai públic continuï sent lloc de trobada, d'estar i de compartir.

Andreia Moreira
Secretària del CNJC
andreia.moreira@cnjc.cat

EL MOVIMENT VEÏNAL: G

► El moviment veïnal ha estat durant els més de 40 anys de la seva història, un fervent guardià de l'espai públic. Són molts els exemples de barris on alguna associació veïnal (AV) ha salvat de les urpes de l'especulació urbanística i dels negocis particulars, recintes de patrimoni històric, cases modernistes, fàbriques o espais naturals on les entitats hi han reivindicat equipaments per a tota la ciutadania, en contraposició a l'explotació per beneficis o usos privats.

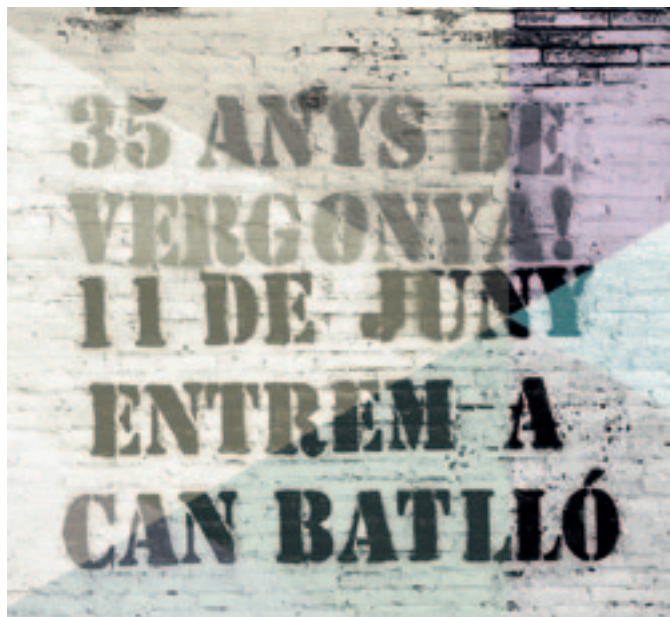

Molts municipis, tal com els coneixem ara, esponjats de parcs verds i equipaments públics com centres d'atenció primària (CAP's), biblioteques, sales de teatre i centres pel gaudi de la cultura i l'oci col·lectiu, són fruit, moltes vegades, de reivindicacions veïnals. Les AV sempre hem cregut que tots els barris han de dotar-se de serveis públics –sanitaris, educatius i de mobilitat– per assegurar l'atenció de la cura, la cohesió social, crear cruïlles de sociabilitat obertes per a potenciar la convivència veïnal, i per anar regant, dia a dia, les llavors del bon veïnatge.

L'aportació històrica del moviment veïnal cal escriure-la en majúscules i destacar-la, perquè les noves generacions sàpiguen que darrera de semàfors, parcs infantils i escoles bressol, de centres de salut i biblioteques, hi hagut molts veïns i veïnes que han fet possible aquests equipaments amb hores de militància dedicades a les causes col·lectives. En moltes ocasions les reivindicacions de les AV han gaudit de la complicitat d'altres tipus d'organitzacions i moviments socials, tals com els col·legis professionals, les entitats ecologistes, el moviment okupa, o les organitzacions feministes, etc, així com també, a vegades, el suport de les administracions locals.

A Barcelona, on personalment he exercit la lluita veïnal, d'exemples n'hi ha molts, actuals i pretèrits. Si cerquem en el temps, la victòria veïnal del xalet modernista de la Casa Golferichs, recuperat per l'aferissada actuació de les AV de l'Eixample i de Sant Antoni de les mans de l'immobiliària Nuñez y Navarro (1973-1989), s'ha convertit en un referent històric. Però aquesta ciutat li deu moltes zones verdes al moviment veïnal, tals com el Parc de l'Oreneta, els Jardins de la Quinta Amèlia i de l'Escorxador, L'Espanya Industrial i el Vapor Vell, el Parc de la Pegaso, el de les Aigües (Guinardó), el de la Creueta d'en Coll, el Parc central de Nou Barris –Hospital Mental Pi i Molist– i les zones verdes de la Renfe-Meridiana, l'Estació del Nord i l'Estació del Clot.

GUARDIÀ DE L'ESPAI PÚBLIC

La recuperació d'un espai comunitari amb equipaments a la Plaça del Pou de la Figuera, després de la denúncia que va fer l'AV del Casc Antic de les actuacions de ciment i especulació immobiliària en la rehabilitació dels barris de Santa Caterina i Sant Pere, n'és un altre exemple recent, del 2005, i de semblants característiques.

Victòries veïnals entorn de la preservació de l'espai públic, es repeteixen incansablement a tota la geografia catalana. A Terrassa, l'ocupació d'un solar on es va aconseguir la primera escola pública de Can N'Anglada, va marcar una generació d'infants del barri. A Santa Coloma, l'alliberament de la gran zona verda de Can Zam o el primer gran ambulatori públic per a tothom, esdevenen episodis recordats i herències fonamentals pel municipi, així com el simbòlic hotel American Lake convertit en un centre cívic gràcies a la pressió veïnal. I aquestes gestes es varen repetir pels barris de Cornellà de Llobregat, Sant Boi, de l'Hospitalet, de Sabadell, de Tarragona, Lleida i Girona, i sobretot, pels municipis de l'anomenat "cinturó roig", on el moviment veïnal va esdevenir més cohesionat i nombrós.

La conservació i rehabilitació de tantes naus industrials al barri barceloní del Poblenou, com per exemple, Can Felipa, convertit en un centre cívic; Can Salàdrigas, en una biblioteca pública; i Can Ricart, salvat en part; o al districte de

“Les polítiques d'apropiació i espoli de l'espai públic són un dia a dia de la gestió pública del segle XXI”

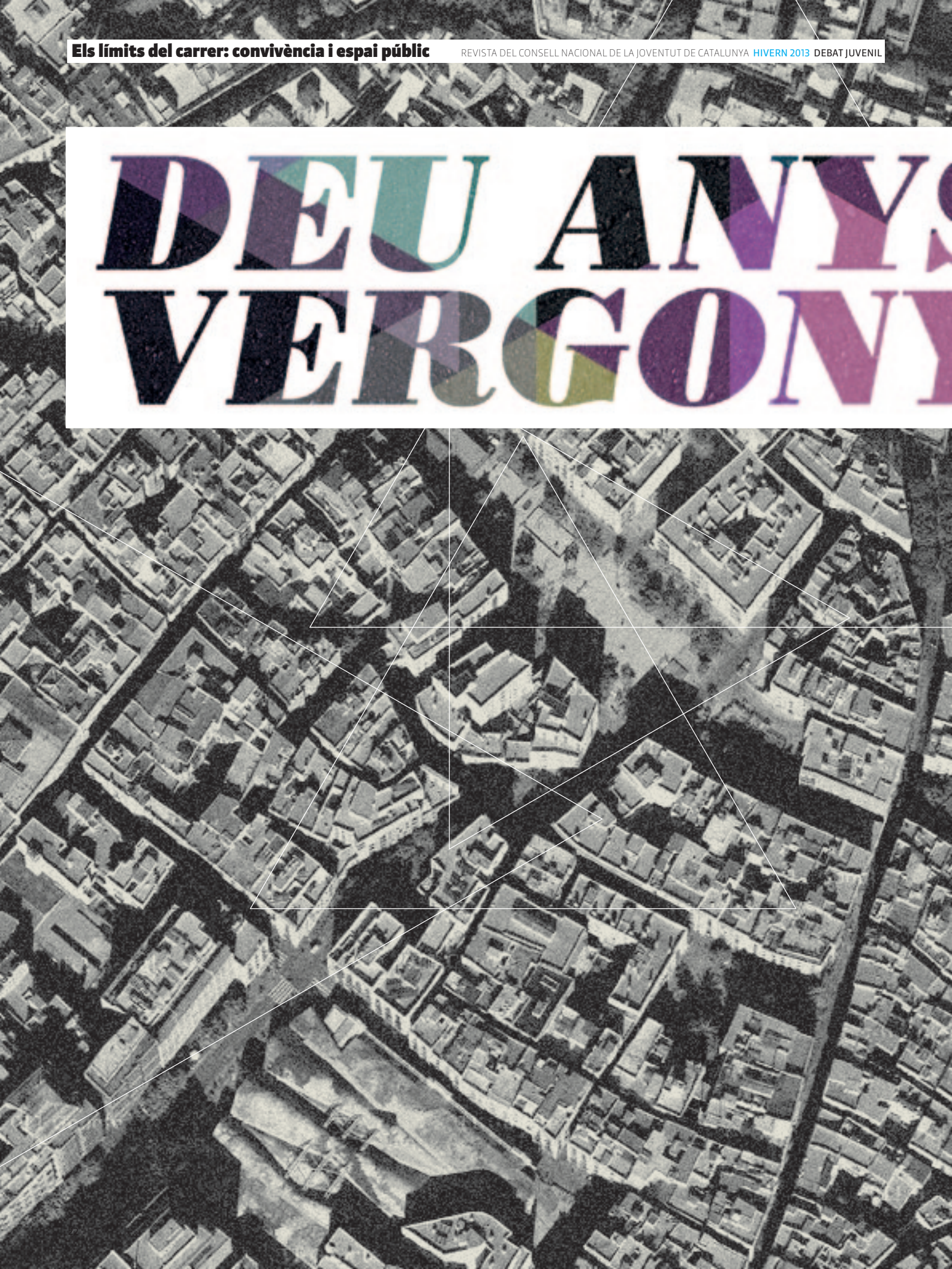
Sant Martí, com les antigues farineres de Can Gili Nou – recuperada el 2010 com a casal de barri- i la Farinera del Clot, en són exemples recents, així com la recent ocupació veïnal del Bloc 11 de la nau industrial de Can Batlló a Sants el 2011 per part del Centre Social i altres moviments socials. Es tracta d'immobles que formen

part del patrimoni històric dels barris, i que van ser recuperats per l'ús col·lectiu, com es pretén amb la reivindicació per a recuperar les cooperatives obreres del Segle XXI a la Barceloneta – reivindicada fermament per l'AV de l'Òstia- i de la Lleieltat Santseca.

Malauradament, d'intervencions i lluites recents encara n'hi ha moltes, i emfasitzo el caràcter negatiu, no per la resposta col·lectiva del veïnat, que és en sí mateixa molt positiva, sinó pel fet que les polítiques d'apropiació i espoli de l'espai públic són un dia a dia de la gestió pública del segle XXI. La destrossa de la fàbrica de Can Fàbregas i Caralt a Mataró per a ubicar-hi un centre d'El Corte Inglés- ara paralitzada per la darrera sentència del Tribunal Superior de Catalunya que dóna la raó a les entitats veïnals-; o l'actual projecte de conversió del Port Vell en una marina de megaiots de luxe, amb una part barrada al veïnat, tornen a evidenciar-nos que la privatització de l'espai públic està, malgrat els anys, a l'agenda política.

Jordi Giró
President de la CONFAVC

DEU ANYS VERGONY

S SENSE YES

► Aquest any es compleixen deu anys, “deu anys sense vergonyes”, d’un procés veïnal que, en el present, és considerat un dels espais públics més significatius del procomú urbà a Barcelona: el Forat de la Vergonya.

Cadascú de nosaltres habita la ciutat d’una manera subjectiva. És un consens comú referir-nos a l’espai públic com un lloc construït que ocupa un buit a la ciutat: una plaça, un carrer, un parc o una rambla. No obstant això, una concepció més àmplia del concepte d’espai públic ens remet a les relacions i accions de les persones, les comunitats i/o col·lectius que el conformen i el transformen. Utilitzant una analogia tecnològica, l’espai públic el conformen elements que són *hardware* - el sòl, la vegetació, l’ombra, els bancs, les fonts, etc. - i elements que són *software*, activitats que desenvolupem en aquests i sobre aquests: converses, jocs, passejos i estades, decisions, records... La característica essencial d’aquest espai (sense ser redundants) és que, mentre que sigui públic, està subjecte a l’acció transformadora de les persones, “programari lliure” continuant amb l’analogia tecnològica.

És possible la construcció de més d’un relat d’aquestes relacions i accions, igual que és possible descobrir subjectes, comunitats i col·lectius que són protagonistes d’alguns d’aquests relats. Qui no reté en la seva memòria experiències vis-

cudes al carrer? Són aquestes memòries les que ens identifiquen amb l’espai urbà i ens fan sentir que pertanyem a aquest lloc. És aquest aspecte vivencial i relacional el que dóna sentit a l’espai públic,

“És l’aspecte vivencial i relacional el que dóna sentit a l’espai públic, més enllà de la quantificació i abstracció normativa d’allò que és o no espai públic”

més enllà de la quantificació i abstracció normativa d’allò que és o no espai públic. És més important que es pugui jugar, que no pas els metres quadrats d’espai lliure. El segon limita i defineix el primer, però el primer és el que dóna qualitat a l’espai.

Deu Anys Sense Vergonyes, proposa compartir memòries presencialment, com elements immaterials per a la construcció d’un relat col·lectiu del Forat de la Vergonya, al mateix temps que documenta i realitza un arxiu digital de tot plegat en un bloc.

Deu Anys Sense Vergonyes té com a objectiu incrementar la connexió entre els diferents agents i persones relacionades amb el procés de lluita veïnal esdevingut al Forat de la Vergonya (2002-2012), a través de compartir les memòries d’aquests primers 10 anys. Per a això, el treball realitzat ha volgut cedir tot el protagonisme als i les habitants del Forat, sent el nostre paper el de facilitar la realització de les seves propostes, així com promoure la comunicació entre ells i elles.

El treball realitzat és un recull de memòries i documents del Forat, així com un manual incomplet, un “How To”, en el qual relatem com ho vam fer perquè qui vingui després, pugui reproduir la metodologia, modificant-la o no, al mateix Forat o a d’altres llocs.

Deu anys sense vergonyes
deuanysensesvergonyes.org

OPINIÓ DE LES ENTITATS**ENQUESTA A
LES ENTITATS****CONSELL DE LA JOVENTUT DE
BADALONA (CJBDN)****1. Quins usos feu de l'espai públic com a entitat?**

Fem servir places o d'altres espais oberts en ocasions molt concretes, per fer xerrades o debats. A més, des de fa uns anys ens hem encarregat de les barres de Festa Major, tant a l'agost com al maig, fet que implica ocupar també una part de la platja o d'una plaça. A més a més, les nostres entitats duen a terme diferents activitats que usen l'espai públic com concerts, gimcanes, excursions, xerrades, dinars populars...

2. Us ha afectat alguna vegada la normativa del civisme? Com?

Directament al Secretariat del Consell de Joventut no, però algunes entitats sí que han tingut problemes. Per exemple, el cas de Casals de Joves a qui els van fer aturar un concert o a una entitat política a qui també li van prohibir fer un concert perquè "molestaria els veïns".

3. Com creieu que s'haurien d'acordar els usos d'un espai públic?

Els usos s'haurien de decidir participativament entre tots els possibles usuaris i veïns, des del respecte, la tolerància i la comprensió. Creiem que hi ha una tendència a privatitzar i prohibir a l'espai públic, sobretot amb temes que afecten els i les joves, que es resolrien si hi hagués voluntat política de diàleg.

**ASSOCIACIÓ DE JOVES ESTUDIANTS
DE CATALUNYA (AJEC)****1. Quins usos feu de l'espai públic com a entitat?**

Quan hem de fer una activitat al carrer com, per exemple, muntar una paradeta o quan convoquem mobilitzacions, ja siguin concentracions o manifestacions.

2. Us ha afectat alguna vegada la normativa del civisme? Com?

De moment no.

3. Com creieu que s'haurien d'acordar els usos d'un espai públic?

Han de ser acordats entre els diferents actors implicats, des de les administracions fins a les entitats i associacions. S'han de dissenyar uns usos d'espais públics que tinguin en compte el ventall d'usuaris i que no siguin restrictius per a determinades activitats o col·lectius.

**JOVES D'ESQUERRA REPUBLICANA
DE CATALUNYA (JERC)****1. Quins usos feu de l'espai públic com a entitat?**

L'utilitzem de moltes formes. Per una organització juvenil l'espai públic és fonamental, perquè és on el jovent passem bona part de la nostra vida. Nosaltres utilitzem l'espai públic per

desenvolupar-hi la nostra vida política, organitzant activitats, concerts, xerrades... el carrer és de tots i també és el lloc natural per a portar a terme les nostres activitats. A més a més, utilitzem l'espai públic participant de manifestacions, concentracions i col·laborant amb altres col·lectius o entitats.

2. Us ha afectat alguna vegada la normativa del civisme? Com?

Com a tots els joves ens ha afectat en més d'una ocasió. Sense anar més lluny, en elements de difusió de la nostra activitat com són els cartells o els adhesius, però també alhora de poder organitzar una activitat o un concert, on els horaris i les limitacions són moltes i els problemes per a poder desenvolupar la teva activitat acaben sent molt grans. Sovint ens trobem amb traves i més traves que impedeixen que puguis desenvolupar la teva tasca amb normalitat.

3. Com creieu que s'haurien d'acordar els usos d'un espai públic?

Hem de partir d'una base: l'espai públic és de tots i per tant, totes i tots hi hem de poder fer les nostres activitats i convida-hi amb normalitat. No trobem lògic, per exemple, que a la majoria de places de Barcelona estigui prohibit jugar a pilota, o que en diferents parcs estigui prohibides certes activitats. Això és un perjudici especialment per a les entitats d'educació en el lleure, però també per la ciutadania en general. Tots hem de poder fer vida i activitats al carrer, perquè és el que li dona vida a la nostra societat. Per això, cal acordar entre entitats, autoritats, col·lectius, veïns... els diferents usos que en podem donar, però garantint-ne que tots en puguem fer ús i democratitzant els espais públics.

SERVEI CIVIL INTERNACIONAL**1. Quins usos feu de l'espai públic com a entitat?**

De tant en tant fem activitats d'educació per la pau o formacions a l'espai públic, especialment en carrers i places properes d'on tenim la seu de l'entitat, al carrer del Carme del barri del Raval de Barcelona.

2. Us ha afectat alguna vegada la normativa del civisme? Com?

No hem tingut cap cas recent amb una gran afectació o alguna situació de multes, però ens afecta en tant que tenim una regulació que potser voldríem diferent en determinats usos de l'espai públic.

3. Com creieu que s'haurien d'acordar els usos d'un espai públic?

Amb una participació molt més activa del moviment associatiu. Ara mateix no es té prou en compte i caldria prioritzar i facilitar la seva activitat, així com els elements de difusió que utilitzin les entitats en l'espai públic per sobre d'altres ocupacions d'espai públic privades. També som prou sensibles a les restriccions de l'ordenança del civisme que afecten opcions com el seminudisme o problemàtiques socials com és haver de dormir al carrer, que s'aborden punitivament fomentant la seva criminalització.

OPINIÓ DE LES ENTITATS

ESPAI PÚBLIC, ESCENARI D'INTERACCIÓ

L'espai públic és el context en el qual les persones ens desenvolupem com a ciutadanes, és on exercim la nostra ciutadania i la nostra activitat social. Per tant, l'hem d'entendre no només com un concepte físic i legal, sinó com tot escenari d'interacció en el sentit més ampli del terme.

Ciutadania implica pacte, acord, convivència. Així doncs, irremeiablement la gestió de l'espai públic també l'haurà d'incloure. Hauríem d'evitar, de totes maneres, assimilar aquesta característica com una condició negativa i, en canvi, poder-la aprofitar com a font d'oportunitats per a l'enteniment i per a la creació d'un teixit social més ric.

Una lectura negativa d'aquesta necessitat de "convivència" pot originar, i així passa moltes vegades, una sobrerreglamentació de l'espai públic. Això no és una altra cosa que una fórmula per aprofitar aquest tema com a excusa i incloure-hi prohibicions de determinades conductes o dinàmiques que siguin mal vistes o que directament perjudiquin alguns sectors de poder. Tot plegat sota la bandera d'un pretès "civisme". És per aquest motiu que no podem permetre que la innegable necessitat de consens en l'espai públic sigui utilitzada com una eina de censura o de repressió, o per apaivagar moviments de contrapoder.

Així doncs, quines poden ser les fórmules per a una autèntica convivència que permeti el lliure desenvolupament de la ciutadania de cadascú i doni lloc a oportunitats de desenvolupa-

ment social? Toca parlar d'autogestió, d'organització col·lectiva, en definitiva, de ser protagonistes de la nostra ciutadania.

Aquestes pràctiques no s'implanten amb una ordenança ni amb un decret llei, aquestes pràctiques són possibles si els ciutadans i les ciutadanes estem preparats per a dur-les a terme. Estem parlant d'associacionisme, de participació, de diàleg constructiu; estem parlant de democràcia.

La gent d'Alternativa Jove som, la majoria, persones implicades en el teixit associatiu més enllà d'aquesta mateixa entitat. Organitzacions socials, sindicals, educatives, estudiantils i de diversos tipus i àmbits conflueixen sovint en la nostra gent. És per això que som coneixedors i testimonis de tot l'aprenentatge que l'experiència associativa ens dona. Així doncs, la pràctica democràtica en la quotidianitat, per exemple, de l'escola serà un factor clau a l'hora d'enfrontar-se amb la gestió de l'espai públic més endavant.

Un cop més, i com passa amb tantes altres qüestions, no podem parlar de canvis d'un dia per l'altre; i el catalitzador, silenciós però latent, d'un desenvolupament social regenerat ha de ser l'educació. Eduquem en democràcia, en participació, en convivència (en un bon sentit del terme), i tindrem una societat capaç d'organitzar-se autònomament i de construir-se a ella mateixa.

Enric Aragonès

Alternativa Jove - Joves d'EUiA

OPINIÓ DE LES ENTITATS

EDUCACIÓ PER A L'AUTOGESTIÓ DELS ESPAIS PÚBLICS

L'espai públic ha de ser aquell espai en què totes les persones i entitats puguin desenvolupar les seves activitats, ja que es tracta d'aquell espai que és propietat de tots i alhora no ho és de ningú. En societats mediterrànies com la nostra, en què la vida en comunitat és un dels pilars principals del nostre caràcter, influent en la manera de relacionar-nos, la comunicació, els hàbits diaris, etcètera, l'espai públic hi juga un paper fonamental. No és casual que els nostres pobles, barris i ciutats estiguin plens de places i llocs de trobada, ja que aquestes representen aquest espai de trobada on la comunitat realitza la seva vida social.

Fins i tot en el món rural, paradigma moltes vegades de la parcel·lació i la propietat privada, l'espai té unes particularitats a Catalunya. Històricament hi ha hagut sempre una llibertat de moviment al medi natural o han existit enclavaments (fonts, ermites..) destinats a l'ús públic d'aquests llocs, cosa que no passa en moltes altres societats, fins i tot mediterrànies, on tot allò que és privat es tanca per a gaudi personal o explotació del seu propietari.

Per necessitats noves de la societat actual existeixen ara, a més, nous espais que es poden considerar espai públic, els equipaments municipals, com poden ser casals de barri, centres cívics o sales municipals. Aquests espais han de donar sortida a les noves necessitats socials de la comunitat.

Actualment, malgrat aquest caràcter imprès en la nostra cultura i resultat de segles de socialització, estem patint agressions per una regulació a voltes exagerada d'aquest espai públic. Moltes de les lleis i regulacions que tenim ara mateix responen a models que no són els nostres i que tracten els ciutadans com a menors d'edat irresponsables als quals cal dir exactament com han d'actuar en cada moment o quan han d'utilitzar certs espais. També és veritat que la societat d'avui està patint un procés de pèrdua de valors i actituds que fan que s'hagi perdut en molts casos el respecte i la responsabilitat comuna per allò que és de tots.

És en aquest context en què moviments socials com l'escoltisme juguen un paper fonamental en l'educació dels joves perquè prenguin consciència de la importància d'implicar-se en aquests espais, de convertir-los realment en el que són, llocs de trobada, de creació i de creixement personal. I que amb aquesta consciència puguin ser ells mateixos els qui puguin gestionar aquests espais per a la comunitat i demostrin que els ciutadans són responsables i no els calen certs límits o regulacions posades per l'administració que el que acaben fent és reduir la capacitat crítica dels individus.

Pere Martínez

Escoltes Catalans

CONQUERIR EL CARRER ÉS CONQUERIR EL NOSTRE FUTUR

La joventut és una malaltia que es cura amb el pas del temps. Passen els dies, passen els mesos, els anys i, en definitiva, la vida. I aquesta vida transcorre al carrer, als mercats, a les places... Els grans d'avui, les persones adultes, un dia també van ser joves i van gaudir d'un espai públic. Alguns geògrafs han analitzat l'espai públic com aquell espai constituït per grups de persones privades que es reuneixen per discutir temes de preocupació pública o interès comú.

Podríem dir que al llarg de la història des de l'antiga Grècia amb la seva àgora, l'espai públic sempre ha esdevingut aquell espai on de manera individual s'intenta donar solucions a problemes o situacions que ens afecten a la majoria de la societat.

Avui la nostra àgora és el ciberespai, que no deixa de ser un nou punt de trobada on expressar-nos i debatre totes aquelles coses -algunes de totalment supèrflues, d'altres rellevants- que ens marquen el dia a dia. Qui podria viure avui sense facebook o twitter?

A la societat catalana tenim una història recent plena de repressió, on no es podia parlar la nostra llengua al carrer, no es podien reunir més de x persones, no es podia sortir més tard d'una hora concreta i on gairebé s'havia de demanar permís i perdó per tot. Durant la transició i la democràcia, la llibertat al carrer es va anar consolidant. La gent, la societat, van lluitar per uns ideals, per un nou model de vida on la paraula llibertat va recobrar la seva importància. Durant la transició es va conquerir el carrer i aquelles persones, avui els nostres pares i els nostres avis, van conquerir el seu futur. Van passar els anys i es van anar conquerint drets laborals i socials que, sense cap mena de dubte, ens han permès tenir uns estàndards de qualitat de vida òptims.

Avui, a principis del segle XXI, som nosaltres els que hem de tornar a conquerir el carrer, l'espai públic i, en definitiva, el nostre futur.

Part de la responsabilitat de què les noves generacions no tinguem aquesta gana de carrer ha estat el conservadorisme en la nostra educació. Una educació per part de les famílies, de comoditat i por, d'allò de "no vagis a una manifestació que encara prendrà mal", amb la greu conseqüència d'estar renunciant a lluitar per tot allò que gaudíem i el pitjor de tot, de manera inconscient.

Però no tot està perdut. En els últims anys, els joves i no tan joves hem sortit a conquerir els carrers. Qui no recorda les manifestacions per dir no a la guerra de principis dels 2000 o els primers de maig o aquell 15-M que va canviar la nostra història, on la societat va perdre la por i vam envair carrers i places?

Hem perdut la por a la por, l'espai públic és més públic que mai i els governants ho saben. La por paralitza i la societat està en moviment constant. Les persones amb por són controlables, sense por són imprevisibles. Els joves volem un nou món, uns horitzons on poder viure amb plenitud, amb el dret a ser feliços i avui, com ahir, això passa per conquerir l'espai públic. Tenim les eines, el ciberespai, tenim una societat civil estructurada amb entitats sindicals, educatives, polítiques, anònimes. Tenim ganes de carrer. Perquè en el fons sabem que conquerir l'espai públic és conquerir el nostre futur.

Daniel Garcia

Avalot-joves de la UGT de Catalunya.

LLUÍS CAPDEVILA, PERIODISTA COMPROMÈS

Escriptor i periodista (Barcelona, 1893 – Andorra, 1980). Els seus inicis són durs, amb formació autodidacta i esdevenint la imatge llegendària de la bohèmia dels anys deu. Va col·laborar amb la premsa popular amb un articulisme de lluita i protesta, de *Los Miserables* fins a *La Campana de Gràcia*, com explica a les seves memòries amb prosa vívida. Va aconseguir èxit amb un teatre costumista i de denúncia, al costat d'una singular prosa que assolí predicament en àmplies capes de públic. Exemple de la seva producció teatral: *L'auca de la cupletista* (1920) o *Cançó d'amor i de guerra* (1930), i novel·lística: *Memòries d'un llit de matrimoni* (1926). Arran de la República s'implica en la causa amb plena fidelitat atès que era republicà de cor, catalanista de sempre i esquerrà per sentiments, i així s'identificà amb la Generalitat a través d'ERC, el partit d'esquerra aleshores hegemònic en els ambients treballadors catalanistes. Va col·laborar en més

publicacions, entre elles, a *La Humanitat*, on serà director del novembre de 1931 al desembre de 1934. Va publicar obres de caràcter polític, entre altres: *Té la paraula el senyor...* (1933), on aplega cròniques parlamentàries; *Per la justícia i per la llibertat* (1932), recull d'articles de denúncia, i *14 d'abril, claror d'alba* (1935) obra teatral de títol evident en ressonàncies polítiques. És autor d'unes extenses memòries de les quals s'han publicat: *L'alba dels rimers camins* (1968), *De la Rambla a la presó* (1975) i *Història de la meua vida i dels meus fantasmes* (2012).

“VA COL·LABORAR AMB LA PREMSA POPULAR AMB UN ARTICULISME DE LLUITA I PROTESTA”

Després de la guerra va patir l'allunyament de la pàtria, però no es va tancar i va seguir en el compromís. Va col·laborar activament en la premsa d'exili com *El Poble Català*, *Mai no morirem*, *Catalunya*, *Vida Nova* o *Foc Nou*. També va participar en les activitats que se li demanava –Jocs Florals,

conferències...– i en altres activitats al servei del seu ideari, com la lluita contra l'invasor nazi de la França ocupada on estava refugiat. Després de la guerra va ser professor universitari i es va vincular a Catalunya encara que ocupada i sense veu ni eleccions. Va treballar per la pervivència d'una cultura perseguida. El seu retorn va ser fugaç, va tornar a Andorra on col·labora també amb la seva premsa. De la seva extensa obra remarcuem el llibre *Diari de Guerra* (1937), on aplega algunes cròniques del front d'Aragó on va anar voluntari amb la columna Macià-Companys. Una altra antologia de les seves cròniques és *Les cròniques de guerra de Lluís Capdevila* (1936–1939 i 2011). El conjunt pot veure's al web de la Fundació Irla (www.irla.cat/publicacions).

Josep M. Figueres

Historiador

Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

YOUTH DEBATE

98 Winter 2013

Youth Debate is the twice-yearly magazine of the National Youth Council of Catalonia (CNJC), a non-governmental platform that groups together the principal youth associations at national level and the territorial youth councils. Founded in 1979, the CNJC promotes the interests of young people in society and with regard to the authorities. The magazine Youth Debate is the voice of the associative youth movement. Over 150,000 young Catalans are associated and take part in one of the groups affiliated to the Council.

CONTENTS

EDITORIAL

> For a plural inclusive public space to encourage social cohesion

PUBLIC SPACE

- > What do we mean by public space?
- > Young people and public space: magic triangle or Bermuda Triangle?
- > Why regulate public space?

EDITORIAL

For a plural inclusive public space to encourage social cohesion

The concept of public space is presented to us as something rather vague and confusing. Every individual understands it in a different way, and therefore different perspectives are generated that may *a priori* be divergent and incompatible. Moreover, it is obvious that as citizens we have to reach a social consensus on this issue as it affects us directly every day.

There is an intrinsic component of conflict in public space. This is chiefly the result of this divergence of perspectives that I mentioned above. This situation is typical of social relationships and I feel that we should not try to erase it through impositions, but that we have to make an effort to talk and reach agreements that may enable us to satisfy the diverse points of view that make up our social fabric.

Another key factor that we have to bear in mind is co-responsibility between citizens, associations and the authorities. We believe in a citizenry with the power to organize itself collectively and to be capable of resolving its needs. This is why avenues need to be explored such as the self-management of some public spaces or, at least, a say in the design of their content.

We are aware that new regulations are being promoted on a national level in reference to public space, and as I have said we believe that disputes in the public space have to be settled through consensus and dialogue, by way of agreements in civil society, and we are therefore opposed to this legislative initia-

tive. If the Government takes the decision to continue with this process we demand that this regulation be flexible, that it should allow for the normal development of associations' activity, that it be minimal and with a territorial perspective, that it should not attack civil liberties, and that it should guarantee respect for the human rights of all the groups that make up this public space.

Magí Dalmau

CNJC Vice-President

magi.dalmau@cnjc.cat

PUBLIC SPACE

What do we mean by public space?

Public space belongs to everyone; it is where people can meet and exchange ideas, a forum where leisure and culture can be generated, and a place to pass through, a place where we can be alone or in a group. However, so that everyone can enjoy it and no one feels excluded, we have to establish shared rules of usage, which are not imposed but agreed upon through dialogue and consensus.

By plural public space, we understand that there are different groups using it, and these uses vary according to the social, cultural and economic characteristics of each of them and also according to the age group they belong to. The group that quite probably makes the most varied and intensive use of public space is young people, so it is important for us, as a youth associations movement, to reflect on it and reach agreements on the concept in question.

One of the chief problems associated with the awkward definition of this concept lies in the role played by different agents in this

space: the citizens that use it, the authorities with their rules and regulations, the architects and designers who configure certain spaces or the street furniture that has to be arranged in them. There are many agents and they do not always have the same interests – if they ever do. Through the various articles that you will find in the magazine, we shall try to give different views and options of how to manage and improve the use of our public space.

Helena Giner

CNJC Programme Officer
territorial@cnjc.cat

Young people and public space: magic triangle or Bermuda Triangle?

The relationship between young people and public space has always been problematic. On the one hand, their presence in open spaces (squares, parks, streets, sports and recreational grounds, etc.) is necessary to breathe life into these places, for them to be used and appropriated by the citizens. On this point,

when positive connections are established between research, public policies and social work (between those who study and design the spaces, those who make decisions about their use, and those who work on the ground so that public space is not misused), the presence of young people in public space becomes fruitful, creative and socializing. On the other hand, when these synergies are broken or disappear, public space becomes a sort of Bermuda Triangle, where young people are the victims of stigmatizing reports in the media, they become invisible as social subjects, or they are kept out of the decisions that affect them in the use of these places, which end up becoming non-places, anonymous places where coexistence is impossible.

What we perhaps should be worried about is not young people using public space but them avoiding using it and shutting themselves away in private places or in cyberspace. Maybe we ought to reverse the trend and turn non-places into places of coexistence.

Carles Freixa

Professor of Social Anthropology
at the University of Lleida

Why regulate public space?

The right to be safe is a fundamental democratic right, and political institutions, public authorities, the courts and the police have to guarantee it and therefore prevent or stop forms of conduct that threaten or encroach upon this right. For this reason, legal action in relation to safety in public spaces may also be aimed at limiting and reducing the risks associated with certain activities and forms of conduct that take place in this space of coexistence.

It is in the social sphere that makes up public space where problems may occur that have an impact on safety. They can be of different kinds: those that are a danger to safety, the perpetration of certain illegal activities, or the potentially conflictive use of public space.

Furthermore, the phenomena related to the massive and intensive use of public space, besides uses considered antisocial, also generate specific problems that have to be tackled by the authorities and, especially, the Catalan Government and the authorities of this administration who are competent in matters of safety in the framework of the system of public safety in Catalonia.

Public order has to be considered as the minimum basis of reciprocal demands and essential guarantees of social life that, out of respect for pluralism, determine the exercise of other freedoms and make it possible to act, if necessary, against the effects produced by certain wilful acts that stem from this same freedom.

Núria Aymerich

President of the Catalan Institute of
Public safety

ENTITATS DEL CNJC. De Ple Dret: Associació d'Estudiants de Formació Professional, Acció Escolta de Catalunya, Acció Jove – Joves de CCOO de Catalunya, Associació Internacional d'Estudiants de Ciències Econòmiques i Empresariales, Associació de Casals i Grups de Joves de Catalunya, Associació de Joves Estudiants de Catalunya, Associació dels Estats Generals dels Estudiants d'Europa, Associació d'Estudiants i Joves de Guinea Equatorial, Associació d'Estudiants Progressistes, Associació d'Estudiants de Ciències de la Salut, Avalot – Joves de la UGT de Catalunya, Joves de la USOC, Sindicat d'Estudiants dels Països Catalans, Bloc d'Estudiants Nacionalistes, Casal Lambda, Centre Marista d'Escoltes, CJC – Joventut Comunista, Coordinació Catalana de Colònies, Casals i Clubs d'Espai, Coordinació Rural de Catalunya, Creu Roja Joventut Catalunya, Dona – Joves Nacionalistes per la Igualtat, Escoltes Catalans, Espai Jove de la Intersindical – CSC, Espais Catalans – Espiac, Estudiants en Acció, Federació Catalana de l'Espai, Federació de Centres Juvenils Don Bosco de Catalunya, Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya, Joventut Nacionalista de Catalunya, Joventut Europea Federalista, Joventut Obrera Cristiana Nacional de Catalunya i les Illes, Joventut Socialista de Catalunya, Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya, Joves Cambres de Catalunya, Joves d'Esquerra Verda, Joves d'Esquerra Unida i Alternativa, Minyons Escoltes i Guies de Catalunya, Moviment de Joves Cristians de Comarques, Moviment d'Universitaris i Estudiants Cristians de Catalunya i les Illes, Moviment Infantil i Juvenil d'Acció Catòlica de Catalunya i les Balears, Moviment per la Pau, Noves Generacions del Partit Popular de Catalunya, Organització Juvenil Espanyola, Recursos d'Animació Intercultural, Secretariat de Joves La Salle Catalunya, Servei Civil Internacional Catalunya, Unió de Joves, Unió de Joves Pagesos, Unió Excursionista de Catalunya-Vocallia de Jovent. **Adherides:** AFS Intercultural Catalunya, Alternativa Jove per la Interculturalitat, Associació de Joves Escriptors en Llengua Catalana, Associació Diomira, Associació Internacional de Joves de Casals Catalans, Associació Internacional Joventut Idente, Centre Cristià dels Universitaris, Centre d'Estudis Carles Cardó, Col·lectiu l'Esbarzer, Consell de la Joventut de Barcelona, Consell de Joves de Sabadell, Escola Lliure el Sol, Federació de Persones Sordes de Catalunya, Federació Ecom, Fundació Escolta Josep Carol, Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia, Fundació Privada per a la Promoció de l'Autoocupació de Catalunya, IBN Batuta, Maulets, Rialles – Moviment Rialles de Catalunya. **Col·laboradores:** Associació Catalana de Professionals, Associació Catalana de Professionals de polítiques de Joventut Associació Catalana d'Integració i Desenvolupament Humà, Associació Empresarial de la Iniciativa Social de Catalunya, Associació de Joves Immigrants – Aji-àtime, Associació Sociocultural Nous Temps, Centre d'Estudis de Temes Contemporanis, Centre Unesco de Catalunya, Consell d'Estudiants de Medicina de Catalunya, Consell de la Joventut de Badalona, Consell de la Joventut de Sant Feliu de Guíxols, Consell Local de Joventut de Matadepera, Fundació Autònoma Solidària, Fundació Catalunya Segle XXI, Fundació per la Pau, Fundació Solidaritat Universitat de Barcelona, Grup d'Advocats Joves, Institut de Govern i Polítiques Públiques, Institut Joan Lluís Vives, Món-3, Observatori del Tercer Sector, Òmnium Cultural, Projecte Home, SOS Racisme.

RECREANT CRUÏLLES:

RECLAMAR UN SOLAR DESAPROFITAT DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

► **Recreant cruïlles** és una iniciativa veïnal que neix arran de l'acampada del 15-M a la Plaça Catalunya. L'objectiu principal del col·lectiu és promoure una experiència de reapropiació temporal d'un solar públic en desús al cor de l'Eixample Esquerra.

Cada dijous a les vuit del vespre ens reunim en un bar proper al solar situat entre els carrers Consell de Cent, Borrell i Viladomat, per a reflexionar i organitzar activitats que dinamitzin i reclamin l'espai abandonat de l'Antic Convent de Germanetes dels Pobres, enderrocat el 2004, i també que reivindicuin la pacificació dels carrers i encreuaments de l'Eixample per a promoure teixit social.

L'any 2006 va ser aprovada una Modificació del Pla General Metropolità de Barcelona, en la que s'establia que el solar havia d'acollir un Institut (IES); pisos de promoció pública per a joves, i un casal-centre de dia amb pisos assistits per a la tercera edat. Després de 6 anys encara no s'hi ha construït res, i davant la perspectiva de retallades pressupostàries les promeses generen cert escepticisme.

Recreant Cruïlles reclama, juntament amb entitats del barri com les AAVV de l'Esquerra de l'Eixample i de Sant Antoni; les 5 AMPES d'escoles properes; 4 esplais del barri; i moltes altres associacions i veïns de l'entorn, que mentre aquests equipaments no es construeixin, es faci ús d'aquest espai lliure.

Al llarg de l'any, hem organitzat diversos esdeveniments per aglutinar al màxim d'agents i sensibilitats, i poder idear un projecte col·lectiu. Entre aquests, destaquen els tres tallers participatius a la Casa Golferichs, tres actes festius al carrer amb paella popular i dues intervencions artístiques per posar de manifest la problemàtica de l'espai.

La darrera novetat ha estat la iniciativa Pla Buits, un concurs Municipal que preveu cedir l'ús temporal de 20 solars a entitats i associacions sense ànim de lucre que proposin usos i activitats socials. Un d'aquests espais és una part del solar de Germanetes. L'espai buit total de Germanetes té més de 5000m² sense comptar l'interior d'illa. D'aquest espai buit, una parcel·la de 580m² situada a la cantonada entre Viladomat i Consell de Cent, és la que entra a concurs.

Les associacions de barri s'han agrupat al voltant del Projecte Recreant Cruïlles i estem elaborant un procés participatiu per a concursar per a la gestió de l'Espai Germanetes. A principis de desembre es va presentar a la Casa Golferichs el projecte que gira entorn a cinc eixos temàtics: Educatiu, Esportiu, Ambiental, Cultural i Social. A més, continuem recollint signatures d'entitats i veïns, ja que les bases del concurs valoren especialment el recolzament de les xarxes socials de l'entorn de l'espai.

La importància d'aquesta iniciativa és desenvolupar propostes de recuperació de l'espai públic i generar teixit entre persones i altres espais anàlegs, per a crear sinèrgies, unir esforços i construir xarxes socials per a un millor funcionament de la ciutat.

Apropa't, participa i fem nostre l'espai públic!

Recreant Cruïlles

<http://recreantcruilles.wordpress.com/>

Convocatòria
oberta

2013

Beques
internacionals

"la Caixa"

Persones com tu mouen el món

A l'Obra Social "la Caixa", mantenim el nostre compromís de donar suport al talent i l'excel·lència acadèmica, per impulsar el progrés de la nostra societat.

En aquesta convocatòria oferim **120 beques internacionals** per cursar estudis de postgrau a Amèrica del Nord, Europa i Àsia.

Informa-te'n al nostre web.

Obra Social "la Caixa"

L'ànima de "la Caixa"

L'HORT DEL CIRC, UN HORT URBÀ CEDIT PER L'AJUNTAMENT A TARRAGONA

ENTREVISTA REALITZADA A LOIDA GIL, MEMBRE DEL PROJECTE L'HORT DEL CIRC.

► Per què neix L'Hort del Circ?

L'Hort del Circ neix durant el festival Ciutats Creatives de 2011, quan ens van oferir a refarmthecity.org fer un taller d'agricultura urbana. L'Hort del Circ rep aquest nom per la seva ubicació, ja que ens trobem sobre les runes romanes del Circ de Tarragona. Això ens permet adaptar l'agricultura urbana a procediments diferents als de cavar directament a la terra, ja que en el nostre cas, tenim taules de cultiu gegants perquè estem sobre patrimoni de la humanitat i no es pot interferir directament a les runes i, per tant, no s'hi pot cavar.

► És un projecte en un espai cedit per l'Ajuntament. Com ho vau aconseguir?

L'Ajuntament ens el va cedir de forma anual arran del festival per a poder desenvolupar aquest projecte d'agricultura urbana a la part alta.

► A partir de la vostra experiència, veieu possible més casos, arreu del territori, d'intermediació en la gestió de l'espai públic?

Sí, és possible i necessari. Hi ha molts espais públics en desús que podrien cobrar vida i ser útils per la societat. Ens l'han cedit anualment per una qüestió burocràtica, però el més important és que el projecte que proposem sigui valorat per ciutadans, polítics i rebí una valoració ambiental. En el nostre cas, implementem l'aproximació del camp a la urbs i ho ampliem amb els coneixements de la tecnologia, tot utilitzant els recursos que ens dona la ciutat: materials de construcció, aigua provinent dels edificis i dels veïns, nutrients de restes orgàniques, etc. Tot això, en el marc de la sostenibilitat i de l'aprofitament intel·ligent dels recursos que tenim a l'abast.

► Què us està aportant aquesta experiència?

Refarmthecity.org ja fa molts anys que desenvolupa eines per agricultors urbans i ofereix tallers d'electrònica aplicada. Per primer cop ens hem proposat ampliar el procés dels tallers. És a dir: arribar a una ciutat, planificar dins d'un medi urbà, crear una associació, construir i crear xarxa social. Tot això, dins de l'esperit del codi lliure i amb la clara proposta d'establir punts d'educació ambiental, tecnològics i de biodiversitat dins de la ciutat.